

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 81 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Voor elke rekenfout of verschrijving in de berekening wordt 1 scorepunt afgetrokken tot het maximum van het aantal scorepunten dat voor dat deel van die vraag kan worden gegeven.
- 2 De algemene regel 3.6 geldt ook bij de vragen waarbij de kandidaten de Grafische rekenmachine (GR) gebruiken. Bij de betreffende vragen doen de kandidaten er verslag van hoe zij de GR gebruiken.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

I Tjing

1 maximumscore 3

- Voor elke lijn zijn er twee mogelijkheden 1
- Er zijn dus voor de zes lijnen samen 2^6 mogelijkheden 1
- Het boek bevat 64 hoofdstukken 1

of

- Voor een hexagram met 2 onderbroken lijnstukken zijn er $\binom{6}{2}$ mogelijkheden (of een ander voorbeeld) 1
- Het boek bevat $\binom{6}{0} + \binom{6}{1} + \binom{6}{2} + \binom{6}{3} + \binom{6}{4} + \binom{6}{5} + \binom{6}{6}$ hoofdstukken 1
- Het antwoord: 64 1

2 maximumscore 4

- $P(k, k, k) = P(m, m, m) = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$ 1
- $P(\text{beweeglijke lijn}) = P(k, k, k) + P(m, m, m) = 0,25$ 1
- Het gebruik van $n = 6$ en $p = 0,25$ 1
- De verwachtingswaarde is $(6 \cdot 0,25 =) 1,5$ 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 4	
	• $P(\text{vaste lijn}) = 1 - \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$	1
	• $P(\text{stabiel hexagram}) = \left(\frac{3}{4}\right)^6$	1
	• $P(\text{niet stabiel hexagram}) = 1 - P(\text{stabiel hexagram})$	1
	• Het antwoord: 0,82 (of nauwkeuriger)	1
4	maximumscore 4	
	• Het aantal beweeglijke lijnen is binomiaal verdeeld met $p = 0,25$ en $n = 6$	1
	• $P(\text{aantal beweeglijke lijnen} \geq 3) = 1 - P(\text{aantal beweeglijke lijnen} \leq 2)$	1
	• Beschrijven hoe deze kans kan worden berekend	1
	• Het antwoord: 0,17 (of nauwkeuriger)	1

Wild

5	maximumscore 3	
	• Er zijn $835 + 1915 = 2750$ wilde zwijnen	1
	• $\frac{2750}{835} \approx 3,29$	1
	• Het antwoord: 229% (te veel) (of nauwkeuriger)	1
	of	
	• $\frac{1915}{835} \approx 2,29$	2
	• Het antwoord: 229% (te veel) (of nauwkeuriger)	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 5

- De formule is van de vorm $Z = b \cdot g^t$ 1
- $\frac{275}{131} \approx 2,1$ (of $\frac{578}{275} \approx 2,1$) dus de groeifactor is 2,1 (of nauwkeuriger) 1
- De formule: $Z = 131 \cdot 2,1^t$ 1
- Beschrijven hoe de vergelijking $131 \cdot 2,1^t = 1700$ opgelost kan worden 1
- $t \approx 3,5$ dus in 2009 1

of

- De formule is van de vorm $Z = b \cdot g^t$ 1
- $\frac{275}{131} \approx 2,1$ (of $\frac{578}{275} \approx 2,1$) dus de groeifactor is 2,1 (of nauwkeuriger) 1
- De formule: $Z = 131 \cdot 2,1^t$ 1
- Werken met de groeifactor 2,1 levert na 578 (of 577) eerst 1214 en daarna 2549 aangereden dieren 1
- Het antwoord: 2009 1

7 maximumscore 4

- Mannetje: $S = \frac{500+100^2}{3,9} \approx 2692$ (euro) (of nauwkeuriger) 1
- Vrouwtje: $S = \frac{500+70^2}{3,9} \approx 1385$ (euro) (of nauwkeuriger) 1
- Gemiddelde schade: $\frac{2 \cdot 2692 + 1385}{3} \approx 2260$ (euro) 2

Opmerking

Als deze vraag beantwoord wordt door in de formule het gemiddelde gewicht van een aangereden wild zwijn, zijnde 90 kg, in te vullen, ten hoogste 2 scorepunten aan deze vraag toekennen.

8 maximumscore 3

- $a = \frac{500}{3,9}$ dus $a = 128,21$ 1
- $b = \frac{1}{3,9}$ dus $b = 0,26$ 2

Opmerking

Als een kandidaat een aanpak hanteert waarbij op grond van enkele zelfgekozen waarden van G de waarde van a en b berekend wordt, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

Waardepunten

9 maximumscore 4

- Je moet elk artikel met ten minste 100 waardepunten betalen 1
- De eerste 700 punten zijn € 10,50 waard 1
- 11 300 punten zijn € 56,50 waard 1
- Marieke moet ($€ 102,30 - € 67,- =$) € 35,30 bijbetalen 1

Opmerking

Als een kandidaat niet elk artikel met waardepunten betaalt, daarvoor 1 scorepunt in mindering brengen.

10 maximumscore 4

- Elk punt is 0,005 euro waard 1
- De helling is dus 0,005 1
- Voor de eerste 100 punten krijg je echter 1,50 euro dus krijg je voor de eerste 100 punten $1,50 - 100 \cdot 0,005 = 1$ euro extra 1
- Hieruit volgt dat het startgetal 1 is (dus $W = 1 + 0,005p$) 1

of

- De formule is van de vorm $W = a \cdot p + b$ 1
- Helling $a = \frac{0,50}{100} = 0,005$ 1
- Het punt (100; 1,50) ligt op de grafiek 1
- Hieruit volgt dat $b = 1$ (dus $W = 1 + 0,005p$) 1

of

- $W = 1,50 + \left(\frac{p-100}{100} \right) \cdot 0,50$ 2
- $W = 1,50 + \left(\frac{p}{100} - 1 \right) \cdot 0,50$ 1
- Deze formule uitwerken geeft de formule $W = 1 + 0,005p$ 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 4

- Het berekenen van $\frac{2,14}{1,50}$, $\frac{3,06}{2,14}$ en $\frac{4,37}{3,06}$ 1
  - Het berekenen van $\left(\frac{8,90}{4,37}\right)^{0,5}$, $\left(\frac{18,15}{8,90}\right)^{0,5}$ en $\left(\frac{37,01}{18,15}\right)^{0,5}$ 1
  - De zes (groei)factoren zijn (ongeveer) aan elkaar gelijk dus er is (bij benadering) sprake van exponentiële groei 1
  - De groeifactor per 1000 punten is 1,427 of 1,428 1
- of
- Het berekenen van, bijvoorbeeld, $\frac{2,14}{1,50} \approx 1,427$ 1
  - Door berekening nagaan dat, uitgaande van de factor 1,427, alle andere waarden in de tabel (bij benadering) passen in een exponentieel verband 2
  - De groeifactor per 1000 punten is 1,427 1

Opmerking

Als een kandidaat, bij bovenstaande tweede methode, een ander tweetal tabelwaarden heeft gebruikt om een groeifactor per 1000 punten te bepalen, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

12 maximumscore 4

Een aanpak als:

- De eerste 12 578 punten leveren 127,75 euro op 1
  - Bij optie 1 leveren de volgende 12 578 punten 62,89 euro op 1
  - Bij optie 2 leveren de volgende 12 578 punten weer 127,75 euro op 1
  - Optie 2 levert dus meer op (namelijk 64,86 euro meer) 1
- of
- Als alles in een keer gebruikt wordt, wordt de eerste helft van de punten volgens de exponentiële formule gebruikt en de tweede helft van de punten volgens de lineaire formule 1
  - De opbrengst van de lineaire formule is, volgens het uitgangspunt van Alwin, slechts ongeveer de helft van de opbrengst van de exponentiële formule 1
  - Als de spaarder in twee delen verzilvert (optie 2 dus), is de opbrengst een stuk groter omdat dan beide helften elk de opbrengst volgens de exponentiële formule opleveren 2

Selectief cijferen

13 maximumscore 4

- Beschrijven hoe het gemiddelde met de GR berekend kan worden 1
- Het gemiddelde is 5,37 1
- Beschrijven hoe de standaardafwijking met de GR berekend kan worden 1
- De standaardafwijking is 1,93 1

14 maximumscore 4

- Het cijfer 5 hoort bij een onafgerond cijfer in het interval $[4,5; 5,5)$ 1
- Beschrijven hoe $P(4,5 \leq X < 5,5 | \mu = 5,4; \sigma = 1,9)$ met de GR berekend kan worden 1
- Deze kans is 0,203 (of nauwkeuriger) 1
- Het aantal vijven zou naar verwachting $(0,203 \cdot 764 \approx) 155$ zijn 1

Opmerkingen

- Als het interval onjuist genoteerd is, bijvoorbeeld $\langle 4,5; 5,5 \rangle$, hiervoor geen scorepunten aftrekken.
- Als een kandidaat gebruikmaakt van bij de vorige vraag berekende waarden van gemiddelde en standaardafwijking, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

15 maximumscore 6

- De oorspronkelijke frequenties van 4, 5 en 6 zouden dan zijn: 93, 138 en 152 2
- Het berekenen van de relatieve cumulatieve frequenties 2,4; 7,5; 17,0; 29,2; 47,3; 67,1; 86,1; 97,4; 99,7 (en 100,0) 1
- De tekening op de uitwerkbijlage met de cumulatieve frequenties boven de cijfers 1 tot en met 9 2
- De punten liggen bij benadering op een rechte lijn, dus er is sprake van een (bij benadering) normale verdeling 1

Opmerkingen

- Als de cumulatieve frequenties boven de rechter klassengrenzen getekend zijn, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.
- Als de cumulatieve frequenties zonder toelichting niet boven de rechter klassengrenzen of boven de gehele cijfers getekend zijn, ten hoogste 5 scorepunten aan deze vraag toekennen.
- Als een kandidaat op grond van het feit dat de punten niet op een rechte lijn liggen, tot de conclusie komt dat er geen sprake is van een normale verdeling, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 3

- Het gemiddelde moet kleiner zijn dus de grafiek ligt links van A (dus grafiek B hoort niet bij de niet-werkers) 1
- De standaardafwijking moet kleiner zijn dus de grafiek is smaller (en de top ligt hoger) dan A (dus grafiek C hoort niet bij de niet-werkers) 2

Behendigheid

---

17 maximumscore 3

- TE en LE zijn beide nooit negatief dus $LE + TE$ is nooit negatief dus $B = \frac{LE}{LE + TE}$ is ook nooit negatief (bewering 1) 1
- Omdat TE niet negatief is, geldt: $LE \leq LE + TE$ dus $B = \frac{LE}{LE + TE} \leq 1$ (bewering 2) 1
- Als het toevalseffect kleiner is, is TE kleiner dus $LE + TE$ kleiner dus $B = \frac{LE}{LE + TE}$ groter (bewering 3) 1

Opmerking

Als slechts met getallenvoorbeelden gewerkt is, hiervoor geen scorepunten toekennen.

18 maximumscore 4

- $\frac{LE}{LE + TE} = 0,2$ 1
- $LE = 0,2LE + 0,2TE$ 1
- $0,8LE = 0,2TE$ 1
- $\frac{LE}{TE} = \frac{1}{4}$ (of $LE : TE = 1 : 4$ of $TE = 4LE$) 1

Opmerkingen

- *Als slechts één getallenvoorbeeld gegeven wordt en verdere toelichting ontbreekt, ten hoogste 1 scorepunt aan deze vraag toekennen.*
- *Als twee of meer getallenvoorbeelden gegeven worden en verdere toelichting ontbreekt, ten hoogste 2 scorepunten aan deze vraag toekennen.*
- *Als een kandidaat uitgaat van $LE : TE = 1 : 4$ en daarmee nagaat dat $B = 0,2$, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.*

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 3	
	• Het verschil tussen de fictieve speler en de ervaren speler zit in de extra informatie die de fictieve speler wel en de ervaren speler niet heeft	1
	• Als het toeval bij een spel een grotere rol speelt, zal die extra informatie voor de fictieve speler veel extra winst opleveren	1
	• Dan is het verschil in winst tussen beide spelers (TE dus) groter	1
20	maximumscore 5	
	• In ronde 1 is $LE = 17$ en $TE = 21$	1
	• In ronde 1 is $B \approx 0,45$	1
	• In ronde 2 is $B \approx 0,46$	1
	• In ronde 3 is $B \approx 0,13$	1
	• Ronde 3 levert een heel ander behendighedsniveau op	1
21	maximumscore 3	
	• Totaal beginner = -30 , totaal ervaren speler = 80 en totaal fictieve speler = 390	1
	• Het behendighedsniveau op basis van de totalen: $B \approx 0,26$ (of nauwkeuriger)	1
	• Het pokerspel 'Texas Hold'Em' is geen kansspel (omdat $0,26 > 0,2$)	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 29 mei naar Cito.